

พัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมสื่อมวลชน :
การวิเคราะห์เดอะเนชั่นกรุป

นางสาวศศิญา วิจิตรจามรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-535-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16324859

THE DEVELOPMENT AND TRENDS OF MEDIA INDUSTRY :
AN ANALYSIS OF THE NATION GROUP

Miss Sasiya Wijitjammaree

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University
1995
ISBN 974-631-535-8

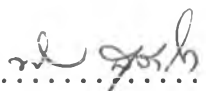
หัวข้อวิทยานิพนธ์   พัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมสื่อมวลชน :
                                การวิเคราะห์ เดอะ เนชั่น กรุ๊ป
โดย   นางสาวศศิญา วิจิตรจามรี
ภาควิชา   การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ วิชา อุดมฉันท

บัณฑิตวิทยาลัย   จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย   อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุงสูวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชารัต)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วิชา อุดมฉันท)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทนกศักดิ์ แก้วเทพ)

พิมพ์ด้วยฉบับปกแข็งโดยสำนักพิมพ์อักษรไทยการพิมพ์ จำกัด พิมพ์ครั้งที่ ๑

ศศิญา วิจิตรจามรี : พัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมสื่อมวลชน : การวิเคราะห์
เดอะ เนชั่นกรุ๊ป (THE DEVELOPMENT AND TRENDS OF MEDIA INDUSTRY : AN
ANALYSIS OF THE NATION GROUP) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วิภา อุดมฉันท, 147 หน้า.
ISBN 974-631-535-8

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงพัฒนาการ และทิศทางของอุตสาหกรรมสื่อมวลชนใน
อนาคต โดยวิเคราะห์ภายในกรอบแนวคิดทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ เทคโนโลยี การวิจัยมุ่ง
ศึกษาเฉพาะ เดอะ เนชั่นกรุ๊ป ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบธุรกิจทางด้านสิ่งพิมพ์

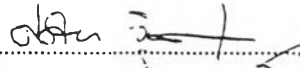
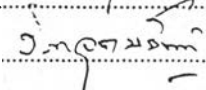
ผลการวิจัยพบว่า เดอะ เนชั่นกรุ๊ป เริ่มด้วยธุรกิจหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ จากนั้นได้กระจายธุรกิจ
ออกมาหลายด้าน โดยมีปัจจัยภายนอกและภายในสนับสนุนให้การขยายงาน เป็นไปอย่างรวดเร็ว ผลที่เกิดขึ้น
เป็นประโยชน์ต่อ เดอะ เนชั่นหลายประการ นั่นคือ สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้หนังสือหลายประเภทแบบครบ
วงจร รายได้เพิ่มขึ้น ความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ และภาพลักษณ์ที่ดี

อุตสาหกรรมสื่อมวลชนได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมภายนอก เพื่อให้สามารถอยู่รอด
ได้ในตลาดเสรี คือ การรวมตัว ทั้งแบบแนวดิ่งและแนวนอน การกระจายตัวทางธุรกิจ และการขยายไปสู่
ต่างประเทศ ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดการกระจุกตัวของสื่อมวลชน

ส่วนแนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ในสังคมข่าวสารนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในด้าน
เนื้อหา ซึ่งจะเจาะลึกและเน้นข่าวต่างประเทศมากขึ้น สำหรับในส่วนขององค์กรหนังสือพิมพ์ เริ่มมีการให้ความ
สำคัญต่อการสร้างฐานข้อมูล ขยายบทบาทไปสู่สื่อวิทยุและโทรทัศน์ เกิดความร่วมมือกันระหว่างนานา
ประเทศ เป็นธุรกิจครบวงจรมากขึ้น นอกเหนือจากนั้น หนังสือพิมพ์มีแนวโน้มจะตั้งสถาบันฝึกอบรมบุคลากร
เพื่อรองรับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลในอนาคต

ภาควิชา .....วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา .....การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา ..... 2537 .....

ลายมือชื่อนิสิต ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C650709 MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: DEVELOPMENT / TRENDS / MEDIA INDUSTRY / THE NATION GROUP/CONCENTRATION
SASIYA WIJITJAMMAREE : THE DEVELOPMENT AND TRENDS OF MEDIA INDUSTRY :
AN ANALYSIS OF THE NATION GROUP. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.
WIPHA UTAMACHANT. 147 pp. ISBN 974-631-535-8

The main objective of this research is to analyze the development and trends of media industry within the framework of changes in economics, politics, and technology of the society. The Nation Group, a media business organization, is selected as a case of the study.

Findings indicate that The Nation Group started from English newspaper business and later has diversified to many related business. Benefits that The Nation Group acquires are same information can be used in many channels, more advantageous in business, more income and better image in the society.

The adaptability of media industry to suit with outside environment in order to survive in the free market are integration that has vertical integration and horizontal integration, diversification and internationalization. All processes lead to media concentration.

As for trends of newspaper industry in information society, the study tends to prove that will change its in contents to be more investigative with more foreign news. Newspaper organization will extend to cycle business : generating its own data base, expanding to radio and television media cooperating with foreign countries. In the last aspect, newspaper organization tends to set up training staff institution to prevent the shortage of human resource.

ภาควิชา MASS COMMUNICATION

สาขาวิชา MASS COMMUNICATION

ปีการศึกษา 2537 (1994)

ลายมือชื่อนิติ *Sasiya Wijitjammaree*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Dr. Wipha Utamachant*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ วิชา อุดมฉันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ชี้แนะและให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัย มาด้วยดีตลอด รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุธาโต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.กนกศักดิ์ แก้วเทพ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นผลงานวิจัยที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในที่นี้เป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน และพี่ ๆ ในบริษัทเนชั่นฯ ที่ให้ ข้อมูล เกร็ดเล็กเกร็ดน้อย ที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจภาพรวมของเดอะเนชั่นกรุ๊ปมากยิ่งขึ้น รวมถึง ผู้เข้าร่วมงานสัมมนา "แนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ในอนาคต" ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอัน มีค่าในการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผลงานวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา ซึ่งให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุน ด้านการเงินแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนร่วมการศึกษา รวมถึงพี่ - น้อง และคุณอาที่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจอย่างดีมาตลอด

ศศิยา วิจิตรจามรี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ณ

บทที่

1. บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ข้อสันนิษฐานในการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10

2. ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีองค์การ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับสังคมชั้วสาร.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22

3. ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย.....	25
แหล่งข้อมูล.....	25
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
กรอบการวิเคราะห์.....	29

4. พัฒนาการของเดอะเนชั่นกรุ๊ป

ขั้นตอนการพัฒนาของเดอะเนชั่นกรุ๊ป.....	32
โครงสร้างองค์กร.....	59
ปัจจัยผลักดันการขยายตัว.....	75
ประโยชน์ที่ได้รับจากการขยายสื่อ.....	86

5. แนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์

แนวโน้มของอุตสาหกรรมสื่อมวลชน.....	95
แนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์.....	103
แนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย.....	109
แนวโน้มของเดอะเนชั่นกรุ๊ป.....	120

บทที่

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป.....	125
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	128
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	128
รายการอ้างอิง.....	130
ภาคผนวก.....	133
ก. รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มผู้ถือหุ้นบริษัท เนชั่นฯ.....	134
ข. รายละเอียดข้อมูลบริษัทในเครือ เนชั่นกรุ๊ป.....	135
ประวัติผู้เขียน.....	147

สารบัญญัตินี้

ตาราง

หน้า

1. ภาวะธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2526-พ.ศ.2536.....	44
2. ฐานะทางการเงินของบริษัท เนชั่นฯ พ.ศ.2527 - พ.ศ.2531.....	45
3. สรุปฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท เนชั่นฯ พ.ศ.2529 - พ.ศ.2533.....	57
4. ยอดจำหน่ายของหนังสือในเครือเนชั่นปี 2537.....	62
5. อัตราการเติบโตของรายได้จากการขายสิ่งพิมพ์ของ บริษัท เนชั่นฯ.....	62
6. อัตราส่วนการถือหุ้นของบริษัทเนชั่นฯในบริษัทย่อยต่าง ๆ.....	66
7. อัตราส่วนการถือหุ้นของบริษัทเนชั่นฯในบริษัทร่วมต่าง ๆ.....	67
8. ภาวะเศรษฐกิจในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2529 - 2536.....	76
9. งบโฆษณาประจำปี 2534 - 2537.....	79
10. เปรียบเทียบผลประกอบการของบริษัท เนชั่นฯ ปี 2532 - 2534.....	87
11. เปรียบเทียบอัตราค่าโฆษณาของหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ระหว่างปี 2537 - 2538.....	89
12. เปรียบเทียบรายได้ของบริษัท เนชั่นฯ ในปี 2529 - 2537.....	92
13. ส่วนแบ่งตลาดของ 5 บริษัทสื่อมวลชนชั้นนำในประเทศไทย.....	100
14. สัดส่วนของรายได้ของ ATG (ระหว่างปี 1969 - 1972).....	102
15. สัดส่วนรายได้ของ 20 บริษัทสื่อชั้นนำในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	107

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ

หน้า

1. โครงสร้างองค์กรของบริษัท เนชั่นฯ.....	60
2. ขั้นตอนการผลิตหนังสือพิมพ์และนิตยสาร.....	63
3. กลุ่มบริษัท เนชั่น พับลิชชิ่ง กรุ๊ป จำกัด (มหาชน).....	69
4. ค่าใช้จ่ายและการขยายตัวในการโฆษณา.....	78
5. การใช้จ่ายในการโฆษณาเปรียบเทียบระหว่างสื่อต่าง ๆ (ปี 2535 - 2536).....	78